

Plaça de la Vila de Gràcia
26 de novembre de 2018
Xavier Antich, filòsof

Bon vespre a tothom.

Diuen que Josef Stalin, en una ocasió, en els anys anteriors a la gran repressió del *Gulag* soviètic que va acabar amb l'empresonament de milions de persones, va dir: "Les idees són més perilloses que les armes. Per això, si no permetem que els nostres enemics tinguin armes, per què els hem de permetre tenir idees?". I Stalin va prohibir i perseguir les idees dissidents i també les paraules crítiques, com sempre han fet els règims totalitaris.

Nosaltres, ho sabeu, hem renunciat a les armes, perquè hem decidit que SEMPRE estarem en peu de pau. Però no renunciem ni renunciarem mai a les idees ni a les paraules, en el fons més perilloses que les armes, perquè, com que volem transformar la realitat i canviar-la, perquè estimem les llibertats i la democràcia, per sobre de qualsevol altra cosa, necessitem les idees per transformar abans la nostra forma de pensar i els nostres hàbits, i necessitem les paraules pel dir el que volem, per posar-nos d'acord respecte al futur que pretenem construir i, també, és clar, per denunciar l'arbitrarietat i la injustícia. Començant per la intolerable injustícia que suposa tenir gent justa, bona gent, empresonada i exiliada, sense que hagin comès cap delictes, per un Estat, com l'espanyol, podrit de corrupció, reaccionari i profundament antidemocràtic.

Sí. Necessitem les paraules per dir que Jordi Cuixart i Jordi Sànchez porten 406 nits dormint a les presons espanyoles sense haver comès cap delictes, empresonades per exercir els seus drets fonamentals, que són també els nostres. Estan a la presó per nosaltres, en el nostre lloc: per defensar els nostres drets i les nostres llibertats. Necessitem les paraules per dir que el vicepresident Oriol Junqueras i el conseller Quim Forn porten 389 dies empresonats, els mateixos que el MHP Carles Puigdemont i els consellers Lluís Puig, Toni Comín, Meritxell Serret i Clara Ponsatí porten a l'exili. Les necessitem per dir que els consellers Raül Romeva, Dolors Bassa, Jordi Turull i Josep Rull porten 278 empresonats, els mateixos que Marta Rovira a l'exili de Ginebra. Carme Forcadell, la MH Presidenta del Parlament de Catalunya porta 249 dies empresonada. Que Anna Gabriel està exiliada a Suïssa des del 21 de febrer, fa més de 9 mesos. Que Tamara Carrasco no pot sortir des de Viladecans des del 10 d'abril, i que l'Adrià Carrasco és a l'exili des del mateix dia, acusat de terrorisme i rebel·lió. I podríem continuar la llista amb Valtònyc, exiliat per cantar, amb els perseguits i encausats, amb els reprimits i condemnats a multes per exercir drets i llibertats fonamentals.

I, a més de paraules, necessitem idees per armar-nos, i per fer-ho de l'única manera que en sabem.

Abans que elles, abans que ells, altres homes i dones bons i justos han estat, a molts altres països autoritaris i repressius, empresonats per les seves idees, per voler canviar el món de forma pacífica i amb esperit radicalment democràtic.

El 20 de febrer de 1928, des de la presó de Milà, **Antonio Gramsci** escrivia una carta:

“Estimadíssima Teresina,
Em preocupa molt l’estat d’ànim de la mare, i no sé com tranquil·litzar-la ni consolar-la. Voldria transmetre-li la convicció de què estic tranquil·líssim, com de fet ho estic, però me n’adono que no en sóc capaç. [...] Per a ella, el meu empresonament és una terrible desgràcia incomprendible [...]; per a mi, és només un altre episodi més de la lluita política que s’està lliurant i que continuarà lliurant-se encara per molt temps, no només a Itàlia, sinó al món sencer”.

Gramsci va ser empresonat el 1926, jutjat a Itàlia per un tribunal especial feixista i condemnat a 20 anys de presó per conspiració, incitació a l’odi i antipatriotisme. Avui el reconeixem com un dels intel·lectuals més grans del segle XX, i les seves cartes des de la presó i sobretot els seus *Quaderns de la presó* han estat un manual de llibertat durant més de nou dècades.

Rosa Luxemburg, des de la presó alemanya de Wronke, va escriure una carta el 23 de maig de 1917 a Sophie Liebknecht. Li deia: “Sonia, vostè està enfadada perquè porto molt temps a la presó, i em pregunta: <<Com pot ser que unes persones decideixin sobre unes altres? Per a què serveix tot això?>>. I disculpi, però quan ho vaig llegir, no vaig poder evitar de somriure. [...] Tota la història de la cultura humana [...] es basa en què unes persones <<decideixen sobre unes altres>> [...]. Només un desenvolupament molt dolorós serà capaç de canviar això”.

I al novembre li escrivia en una altra carta: “Cal seguir la història sense deixar-se confondre sobre la direcció principal. Tinc la sensació que tot aquest fangar moral en el que estem immersos, tot aquest manicomi en el que vivim, pot convertir-se en el seu contrari, en una cosa grandiosa, heroica, de sobte, d’un dia per l’altre”.

Rosa Luxemburg va passar en presó tres anys i quatre mesos. La seva perseverança i la seva integritat ha modelat el compromís polític de milers i milers d’activistes durant més d’un segle. Fins avui.

Václav Havel va ser empresonat per la seva defensa dels drets humans, arran de la Primavera de Praga. Des de la presó, va escriure: “L’esperança en què penso sovint, especialment en situacions desesperants com la presó, la veig sobretot com un estat mental [...]. L’esperança, o ens ve de dins o no en tenim [...]. L’esperança, en aquest sentit profund i poderós, [...] és la capacitat de treballar per alguna cosa perquè és bona”. Havel va sortir de la presó i va ser escollit democràticament president de Txecoslovàquia, el primer després de la dictadura.

Des de la presó i l’exili, aquests pels que avui nosaltres mostrem solidaritat i en denunciem la situació de privació arbitrària de llibertat i exili, també ens han fet arribar sovint les seves paraules i idees, lúcides i valentes, com a testimoni de la seva integritat i perseverança.

Quan vam estar a la presó d'Estremera, el juny passat, l'estimadíssim **Raül Romeva** ens va recordar les paraules de John Carlos: "La lluita per la justícia social no és un esprint sinó una marató". I el Raül hi va afegir: "a les maratons ja saps que hi han etapes i que, per això, no té sentit anar revolucionat. I això nostre no va d'esprints, va de maratons". Romeva afegia: "Ja tenia clar que no seria fàcil ni ràpid, però sí que sabia que era inevitable. És i serà inevitable. I una qüestió clau és la confiança. Quan ets esportista, i vols fer podi, visualitzes que seràs al podi, i t'hi veus, i, per això, fas els sacrificis, i t'entrenes, perquè tens la visió, la projecció, de què ho aconseguiràs. I n'assumeixes el preu. És la confiança. La clau és la confiança. L'esperança: jo m'hi veig. I pam-pam-pam... vas fent el què has de fer per aconseguir-ho. Hem de continuar endavant, malgrat les dificultats".

Quan vam poder tornar a veure el Raül, a la presó de Lledoners, ens va afegir: "Prou de plorar el presos i de compadir-nos. No ens ploreu ni ens compadiu! Concentreu totes les energies, com fem nosaltres", deia, "en aconseguir allò pel que som a la presó. L'objectiu polític no és treure els presos, sinó aconseguir allò pel que ens hem jugat la llibertat i pel que hem acabat empresonats. No ens podem equivocar. Cal exigir la llibertat dels presos polítics, però aquest no és l'objectiu polític. No podem oblidar el nostre objectiu polític, al qual cal dedicar-hi totes les energies que tenim".

Ara fa gairebé un mes, a la presó de Puig de les Basses, l'estimadíssima **Dolors Bassa** ens deia coses molt semblants: "Hem fet trontollar el sistema". I ens deixava una intuïció, fulgurant com un llampec: "els jutges del Tribunal Suprem s'han erigit en defensors de la unitat de la pàtria, que veuen amenaçada. Han decidit que el que ha d'orientar la seva actuació ja no és impartir justícia, sinó defensar l'Estat. Estan posant l'Estat per sobre de la democràcia".

En la primera carta que em va enviar l'estimadíssim **Jordi Cuixart**, des de la presó de Soto del Real, l'abril passat, escrivia això: "Superats els primers mesos de presidi, sóc de l'opinió que hem d'enfortir encara més el concepte que els presos no som la representació de cap derrota, sinó el pas útil, un més, per seguir endavant. La visualització que la voluntat del poble no només no defalleix, sinó que s'enforteix amb l'augment de la repressió". I em copiava unes paraules de Thoreau: "El desitjable no és cultivar el respecte per la llei, sinó per la justícia. L'única obligació que tinc dret a assumir és la de fer, en cada moment, el que sigui just".

I, des de la presó de Mas d'Enric, l'estimadíssima **Carme Forcadell**, m'escrivia en una carta: "Sempre he defensat i defensaré la sobirania del Parlament i la llibertat d'expressió. Sempre defensaré que l'únic límit a la sobirania del Parlament ha de ser el respecte als drets humans". I acabava la carta amb "una abraçada molt forta" i amb aquestes paraules: "estic convençuda que ens retrobarem en llibertat i que podrem recuperar la xerrada que aquell dia no vam poder fer". Per defensar els drets humans i sobretot la llibertat d'expressió: aquest és el delictes de Carme Forcadell.

Podríem recordar altres paraules, de l'Oriol o el Quim, del Josep o el Jordi, del Carles, el Toni, el Lluís, la Clara o la Meritxell, de la Marta o l'Anna, del Valtònyc, la Tamara o l'Adri. Però no cal: cada paraula del Raül, la Dolors, el Jordi o la Carme parla per tots els altres i totes les altres. I, d'alguna manera, totes les paraules ens diuen el mateix: dignitat,

integritat, perseverança i una aspiració indestructible a la justícia, la democràcia i les llibertats.

Quan l'Anna Crosas em va proposar de venir avui aquí, a dir algunes paraules, vaig decidir que sí, que vindria, sobretot a donar-vos les gràcies: per la vostra dignitat, per la vostra perseverança i, també, per la vostra aspiració, que endevino també indestructible, a la justícia, la democràcia i les llibertats.

I pensava que la millor manera de donar-vos les gràcies era portar-vos i compartir amb vosaltres paraules d'alguns homes i dones bons, d'alguns homes i dones justos. Paraules que parlen dels presos i exiliats, però que també parlen de tots i totes nosaltres. Paraules dites o escrites des de dins dels murs de la presó i que tenim l'obligació de treure-les fora i de fer-les volar en llibertat, fins a la plaça de la Vila de Gràcia, convertida avui, com cada dilluns des de fa més d'un any, en un espai de resistència, de llibertat i de compromís amb la justícia.

Gramsci estava convençut que la cultura és l'element principal de la reforma intel·lectual i moral que cal en una societat que vol revoltar-se contra la injustícia. Gramsci va escriure, com si fos un lema que nosaltres podem assumir avui com a propi el següent: "Instruïu-vos, perquè necessitem tota la nostra intel·ligència. Mobilitzeu-vos, perquè necessitem tot el nostre entusiasme. Organitzeu-vos, perquè necessitem tota la nostra força" [*Istruitevi, perché avremo bisogno di tutta la nostra intelligenza. Agitatevi, perché avremo bisogno di tutto il nostro entusiasmo. Organizzatevi, perché avremo bisogno di tutta la nostra forza*"].

No us deixeu dir que això que feu, això que fem, no serveix de res. Serveix. I molt. Hannah Arendt, potser la més gran filòsofa política del segle XX, exiliada de la seva terra natal davant la persecució hitleriana, va escriure: "A diferència de la força [...], el poder sorgeix allí on els homes i les dones es reuneixen i s'apleguen amb el propòsit de realitzar alguna cosa en comú i d'actuar junts" (traducció lliure). Això és el que fem aquí: reunir-nos i aplegar-nos per fer alguna cosa en comú: denunciar la injustícia dels empresonaments polítics i de l'exili, i dir que no callarem, que no acotarem el cap, que res no ens aturarà en el nostre compromís radical per la justícia, la democràcia, les llibertats i el dret d'autodeterminació. Això és el que fem aquí: recordar que l'Estat espanyol potser té la força (l'exèrcit, la policia, els tribunals, els mitjans de comunicació, les empreses de l'IBEX), però que nosaltres tenim el poder i que no hi renunciarem a reconstruir-lo, enfortir-lo i fer-lo encara més gran.

Deixeu-me acabar amb les paraules que Jordi Cuixart, el president d'Òmnium, ens va dir a la presó de Lledoners, amb la seva lucidesa i contundència habituals. Són tres coses, però amb el valor de tres lemes o d'una bandera:

“Tot és molt greu, però tenim a les mans que deixi de ser-ho”.

“No us deixeu intimidar!”

“Feu el que heu de fer. I que no us tremolin les cames”.

Bon vespre a tothom, i moltes gràcies.